

sustava, (7) Sustavi javnog komuniciranja na početku 21. stoljeća, (8) Informacijska tehnološka revolucija na početku 21. stoljeća i (9) Virtualna globalizacija i postmodernističko društvo. Peto poglavlje je značajno s aspekta opisa novih komunikacijskih trendova u razvoju novog svjetskog komunikacijskog poretka u području suvremenih komunikacija s prijedlogom za uključivanje hrvatskih medija u regionalne, europske i globalne komunikacijske okvire u 21. stoljeću. Posebno autori ukazuju na razvojne telekomunikacijske trendove u poljodjelskim sustavima s aspekta uvođenja elektroničkog poslovanja u proces hrvatskog poljodjelskog komunikacijskog sustava u postmodernističkom globalnom društvu.

Možemo zaključiti da prikazani sveučilišni udžbenik „Komunikacijski sustavi“ udovoljava svim visoko zahtjevnim didaktičko-metodičkim sveučilišnim standardima kao i komunikološko-vizualnim kriterijima u eksplikaciji i prezentaciji programskih sadržaja. Izneseno gradivo je izvornog karaktera, odabrana i korištena literatura je odgovarajuća, jezik i kakvoća publicističkog stila je na razini komunikacijskih sveučilišnih standarda. Vrijedno je istaknuti na kraju knjige izvrstan pregledni abecedni popis stručnih informacijskih i komunikacijskih pojmova.

Prezentirano i izloženo gradivo je dragocjena pomoć studentima agronomije, telekomunikacija, informacijskih i komunikacijskih znanosti, grafičke tehnologije, komunikacijskog menadžmenta, novinarstva, prometa, poduzetništva i svima onima koji na direktan ili indirektan način proučavaju informacijske i komunikacijske sustave u skladu s novim razvojnim trendovima hrvatskog društva na svim razinama globalnog komuniciranja. Iz iznesenih razloga prepoučamo za upotrebu i korištenje ovog sveučilišnog udžbenika (Manualia universitatis studiorum Zagrabienensis) i drugim hrvatskim sveučilištima i veleučilištima.

Primljeno: 2009-08-12

Prof. dr. sc. Juraj Plenković
Sveučilište u Rijeci, Rijeka, Hrvatska

**FORSCHUNGSBERICHT 2008/2009,
IZVJEŠĆE O REZULTATIMA ISTRAŽIVANJA
2008/2009., Hamburg, Hans-Bredow-Institut für
Medienforschung an der Universität Hamburg,
2009.; 90.str.**

Uglednjemački i europski Institut za istraživanje medija i komunikacijskih znanosti priredio je publikaciju „Izvešće o rezultatima istraživanja 2008/2009“. Publikacija je ciljane istraživačka prezentacija i javni uvid o istraživačkim znanstvenim postignućima Hans-Bredow-Instituta za proteklo dvogodišnje istraživačko razdoblje (2008-2009).

Istraživačko izvješće pored temeljnih istraživačkih izvješća donosi čitav spektar djelatnosti instituta i informacija o aktualnim istraživačkim projektima, časopisima, knjižnici i novim publikacijama u izdanju instituta. U sadržajnom smislu izvješće je strukturirano u pet poglavlja (A) Istraživački profil i spektar istraživanja Hans-Bredow-Instituta; (B) Znanstveno-istraživački projekti 2008/2009.; (C) Transfer znanja i ponuda istraživačkih mogućnosti; (D) Povijest instituta, razvojni i organizacijski put; i (E) Znanstveni, suradnički i organizacijski potencijal instituta.

Vrijedno je istaknuti istraživačko izvješće o rezultatima istraživanja koja se odnose na nove informacijske i komunikacijske mogućnosti korištenja i uporabe čitavog spektra mogućnosti konvergentnih medija. Publicirano izvješće donosi rezultate i edukativnih istraživanja o učenju i stjecanju medijskih kompetencija (problem prekomjerne upotrebe i korištenja konvergentnih medija i kompjuterskih igrica). Zanimljiva je izvještajna analiza o statusu i posljedicama komunikološke učinkovitosti koja se odnosi na kompjuterske „igrice“ koje dominiraju njemačkim konvergentnim medijskim prostorom. Iz tih razloga je Njemačko kulturno vijeće (Deutscher Kulturrat) priznalo da su kompjuterske igrice novo kulturno dobro, a sve veći broj gradova i regija „kompjuterske igrice“ prepoznaje kao gospodarski profitni lokacijski čimbenik. Istraživačko izvješće analizira medijsku pošast i argumentaciju za ekspanzijom tržišne prodaje i distribucije kompjuterskih igrica s aspekta nametanja obrazaca mišljenja kako su kompjuterske igrice korisne za zdravlje i podizanje ukupne čovjekove kompetencije. Dok dijelovi političke i medijske elite, s druge strane, u istraživačkim raspravama zagovaraju tezu kako kompjuterske igrice imaju negativno djelovanje. To potvrđuju i izvješća iz prakse od strane pedagoških praktičara iz savjetovaništa za ovisnosti koji izvještavaju o rastućem broju klijenata koji su izgubili kontrolu nad kompjuterskom igrom i kojima je potrebna nužna terapijska pomoć. Istraživačko izvješće upozorava da većina roditelja i pedagoga stoga postaju društveno nesigurni dok se igrači kompjuterskih igrica i dalje strastveno bave svojim „hobijem“ i osjećaju se društveno (ne) shvaćeni. Rezultati istraživanja su također toliko heterogeni kao i filozofija samih kompjuterskih konvergentnih „medijskih igrica“, koje se zorno manifestiraju u medijskim tzv. „igramama ubijanja“. Njemački regionalni zavod za medije Nordrhein-Westfalen (LfM) i Institut Hans-Bredow u suradnji s Institutom za medijska istraživanja i medijsku pedagogiju (Institut für Meidenforschung und Medienpädagogik) pri Visokoj strukovnoj školi u Kölnu provodi 15-mjesečni projekt koji ima tri osnovna cilja: (1) Evidentirati i vrednovati postojeće znanstvene nalaze o korištenju, potencijalima i

rizicima medijskih igrica; (2) Empirijski istražiti o navikama korištenja igrica koje potiču kompetenciju i faktore rizika; (3) Na temelju provedenih istraživanja, te dobivenih rezultata formulirati koncepte djelovanja i preporuke za djelovanje u skladu s ciljnim skupinama za praksu medijske pedagogije (LfM-a) i drugih pedagoških faktora.

Istraživačko Izvješće o „EUKidsOnline“ projektnim pretraživanjima informacija s komunikološkim predznakom „cross-media“ o upotrebi i korištenju konvergentnih medija od strane djece nalazi se u središtu istraživačkih projektnih pothvata koji su početkom 2006. godine odobreni od strane Europske komisije u okviru istraživačkog programa za sigurniji internet pod nazivom „Safer Internet Plus“. Pritom se radi o međunarodnoj inicijativi umrežavanja koja povezuje raspoložive podatke diljem Europe vezano uz korištenje medija od strane djece. Izvješće ukazuje koje vrste istraživačkih projekata i podataka postoje te kod kojih pitanja postoji urgentna potreba za istraživanjem empirijskih podataka koji su vezani uz korištenje i upotrebu novih medija, posebice u pogledu djece u kontekstu utjecaja izazovnih socijalnih, kulturoloških, medijskih i pravnih faktora na buduća međunarodna komparativna istraživanja? Projektno istraživanje je završeno sredinom 2009. godine završnom medijskom konferencijom u Londonu. To je ujedno i otvorilo početak novog projektnog istraživanja „EUKidsOnline II“ koji se realizira u okviru istraživačkog programa za sigurniji Internet „Safer Internet Programme“ uz potporu Europske unije. U periodu do 2011. godine istraživanja su koncipirana i zamišljena kao komparativna reprezentativna istraživačka anketna istraživanja za 22 europske zemlje. Predviđa se anketno istražiti stavove djece i mladeži između 6 i 17 godina starosti kao i njihovih roditelja.

Istraživačko izvješće o „Potražnji i pretraživanju informacija „cross-media“ s aspekta korištenja konvergentnih medijskih ponuda (radijska i televizijska ponuda) postaju prioritetni programski zadatak javnih medija (javni radio i javna televizija). Obzirom na intenzivni razvitak medijske konvergencije (cross-media), postavlja se istraživačko pitanje, što ćemo u budućnosti podrazumijevati pod pojmovima „informacija“ i „informirati“ i na koji će se način javno pravni ponuđači medijskih usluga prilagođavati ili ne medijskom konvergentnom tržištu?.

Izvješće o istraživanju koje je naslovljeno „Medijski programi“ ukazuje da se ponuda novih medijskih programa u zadnjem desetljeću snažno promijenila u skladu s razvojem konvergentnih digitalnih medija. Izvješće ukazuje kako distributeri konvergentnih medija koriste „stare“ tradicionalne medije (djelomično modificirane medije) i ujedno stavljaju na raspolaganje korisnicima velik izbor i broj novih konvergentnih digitalnih medijskih ponuda. Tako Njemačka zaklada za znanstvena

istraživanja (Deutsche Forschungsgemeinschaft – DFG) podupire istraživački projekt „Medijski programi u funkciji socijalne preobrazbe - za novo konceptijsko i empirijsko utemeljenje programski orijentiranog načela za upotrebu i korištenje novih medija“. Projektno istraživanje je usmjereno na analizu odabranih istraživačkih studija o korištenju i upotrebi medija (masovna komunikacija, analiza medijskih sadržaja) u pogledu promišljanja novih obrazaca za korištenje novih konvergentnih medija. Istraživački rezultati su usmjereni na međudjelovanje i medijsku interakciju između pojedinačnih tradicionalnih medija i novih medija s aspekta njihove funkcionalne diferencijacije i medijske učinkovitosti.

Projektno izvješće „Pogledi na svijet - svijet u slikama“ je izvješće o inicijativi za projektno istraživanje „Step21“ od 8. prosinca 2008. godine koji je koncipiran na istraživanje primjene i upotrebe novih konvergentnih medija u osnovnim školama. U središtu istraživanja je posredovanje i poticanje interkulturalne kompetencije. O tome je početkom 2009. godine objavljena projektna studija „Pogledi na svijet - svijet u slikama“.

Hans-Bredow- Institut je na sebe preuzeo zadatak vrednovanja novog konvergentnog „medijskog boxa“ (medijski paket usluga). S tim ciljem se provode kvantitativna anketna istraživanja nastavnika i nastavnica koji sudjeluju u edukaciji. Anketa se posebice usredotočuje na pitanje kako nastavnice i nastavnici ophode s „medijskim boxom“ (paketom), odnosno kako oni ocjenjuju kvalitetu medijskih materijala i njihovu primjenu u praksi edukacije.

Istraživačko izvješće o konvergenciji medija iz perspektive medijskih korisnika (koncepti komunikacijskih modusa) zaslužuje posebnu pozornost. Istraživači zastupaju mišljenje da su granice i mogućnosti medija, s jedne strane, tehnički uvjetovane, dok su s druge strane, medijske mogućnosti novih različitih komunikacijskih modusa uvjetovane fizičkim primateljskim socijalnim i kulturološkim određenjem. Empirijski nalazi, posebice oni koji ciljano traže obrasce individualne medijske upotrebe, ukazuju na nove mogućnosti u ponudi različitih medijskih usluga.

Posebno je instruktivno izvješće o transkulturalnim medijskim programima i percepciji europske zajednice (Community perceptions), o europskom identitetu (Mapping Europe) i medijskim regionalnim prezentacijama (The Case of Baltic Sea Region).

Istraživačko dvogodišnje izvješće Hans-Bredowog instituta donosi strukturalni pregled izdanja i uređivanja znanstvenog časopisa „Medien & Kommunikationswissenschaft“ (M&K) od 1953. godine (do kraja 1999. pod nazivom „Rundfunk und Fernsehen“), koji se izdaje kvartalno u izdanju izdavačke kuće Nomos, Baden-Baden. Časopis M&K predstavlja forum za diskusije o pitanjima

vezanim uz medije i komunikaciju te za analiziranje medijskog razvoja iz različitih pogleda na perspektivu tradicionalnih i konvergentnih medija.

Časopis M&K je otvoren za različite znanstvene discipline i metodološke pristupe, te odražava trendove istraživanja i javnu komunikološku diskusiju o medijima. Sadržajni spektar priloga proteže se od istraživanja korištenja medija, medijske recepcije, novinarstva, medijskog prava i medijskih propisa, zdravstvene komunikacije, medijske ekonomije, političke komunikacije, istraživanja medijskog djelovanja, kulturoloških studija i medijske kulture pa sve do medijske psihologije i medijske etike.

Institut Hans-Bredow od 1957. godine izdaje i uređuje priručnik „Internationales Handbuch Medien“ u izdanju izdavačke kuće Nemos, Baden-Baden. Ovaj priručnik nudi kompaktne informacije o pravnim i organizacijskim osnovama medija (tisak, radio, online ponude), medijskim akterima, medijskoj ponudi te tendencijama medijskog razvoja u zemljama Europe i mnogim državama u svijetu. Knjižnica Instituta Hans-Bredow je jedna od najvažnijih specijaliziranih knjižnica za temu medija/istraživanja medija u Sjevernoj Njemačkoj i danas u svom fondu posjeduje oko 30 400 svezaka. Obuhvaća ponudu literature na njemačkom jeziku i drugim stranim jezicima, između ostalog one koje obrađuje socijalne, pravne, pedagoške i ekonomske aspekte radija, televizije i novih elektroničkih medija, razvoj telekomunikacijskog tržišta i mogućnosti korištenja, odnosno primjene multimedija. Knjižni fond nadopunjava časopisni odjel koji sadrži oko

185 naslova iz stručnih časopisa te novinskih i informacijskih službi iz spomenutih područja istraživanja na njemačkom jeziku i drugim stranim jezicima. Daljnji raritet u analiziranom izvješću je predstavljanje časopisa „Hör zu“, koji je arhiviran od broja 1/1946.

Istraživačko izvješće je u metodološkom smislu metodski i koncepcijski dobro postavljeno što se ogleda u logičkom ekspliciranju i funkcionalnoj integriranosti pojedinih sadržajnih dijelova kroz pet temeljnih izvještajnih cjelina. Prezentirana istraživanja su metodski stručno i pedagoški obrađena u skladu s visokim komunikološkim međunarodnim standardima.

U sadržajnom smislu istraživačko izvješće Instituta Hans-Bredow iz Hamburga je instruktivno medijsko i metodološko štivo o medijima i aktualnim istraživačkim kretanjima na europskim prostorima medijske komunikologije i znanstvene publicistike.

Prezentirano i izloženo istraživačko izvješće je instruktivna i metodološka pomoć svim medijskim djelatnicima, istraživačma medija, komunikolozima, novinarima, publicistima, studentima medijskih komunikacija, telekomunikacija, informacijskih i komunikacijskih znanosti, grafičke tehnologije, komunikacijskog menadžmenta, novinarstva i svima onima koji promišljaju i istražuju konvergentnu medijsku budućnost.

Primljeno: 2009-09-25

Prof. dr. sc. Mario Plenković
Katedra za komunikologiju,
Grafički fakultet Sveučilišta u Zagrebu,
Zagreb, Hrvatska

Organizacijski odbor XVI međunarodnog znanstvenog skupa „Društvo i tehnologija 2009“
Organizing Committee of XVI international scientific conference „Science and Technology 2009“